

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ทางอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางระหว่างปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2551 - 2560 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อศึกษาการปรับตัวของเกษตรกรในการบริหารจัดการอาชีพชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ คือ สมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 399 คน คำนวณใช้สูตร Taro Yamane และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักมีจำนวนทั้งสิ้น 6 คน ใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและการมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับนโยบายยางพาราในด้านการตลาด การลดต้นทุน การมีอาชีพเสริมและการเปลี่ยนแปลงอาชีพต่อไป เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 399 คน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 และรองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กลุ่มอายุ คือ 41 – 50 ปี จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 และรองลงมาก็คือ กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 และกลุ่มอายุที่น้อยที่สุดคือ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มสถานภาพสมรส จำนวนมากที่สุดคือ สมรส อยู่ด้วยกัน จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 75.7 รองลงมาก็คือ โสด จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 และกลุ่มสถานภาพสมรสจำนวนน้อยที่สุดคือ หย่าร้าง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กลุ่มศาสนา คือ อิสลาม จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 75.9 และรองลงมาก็คือ พุทธ จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มระดับการศึกษาจำนวนมากที่สุดคือ ประถมศึกษา จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 รองลงมาก็คือ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 และกลุ่มระดับการศึกษาจำนวนน้อยที่สุดคือ ปริญญาตรี หรือสูงกว่า จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มภูมิลำเนาจำนวนมากที่สุดคือ นครราชสีมา จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1 รองลงมาก็คือ ยะลา จำนวน 120

คน คิดเป็นร้อยละ 30.1 และกลุ่มผู้มีล้าเนาจำนวนน้อยที่สุดคือ ปัตตานี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 และผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มรายได้ต่อเดือนจำนวนมากที่สุดคือ 3001 – 5000 บาท จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 รองลงมาคือ 1,001 – 3,000 บาท จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 และกลุ่มผู้มีล้าเนาจำนวนน้อยที่สุด คือ มากกว่า 10,001 บาท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8

ทั้งนี้ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน มีอายุระหว่าง 47 - 67 ปี มีศาสนาส่วนใหญ่คือศาสนาพุทธ มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี และมีสถานภาพส่วนใหญ่คือสถานภาพสมรส

2. สถานการณ์ทางอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางระหว่างปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2551 - 2560 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 สถานการณ์ทางอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางระหว่างปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2551 - 2560 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์ทางอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางระหว่างปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2551 - 2560 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการตรวจสอบ และด้านการปรับปรุงแก้ไข สรุปได้ดังนี้

2.1.1 ด้านการวางแผน

เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่วางแผนการปลูกเป็นพืชเชิงเดี่ยวจากราคาที่ตอบสนองและความต้องการยางพาราเพิ่มขึ้น ทำให้มีการขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้น แต่เมื่อราคาลดลงเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนวิธีโดยวางแผนปลูกพืชแซมในสวนยางพาราเพื่อเป็นทางเลือกในการเพิ่มรายได้

2.1.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน

จากราคาที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้เป็นสิ่งจูงใจในการปลูกยางพารามากขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเมื่อราคายางพาราสูงขึ้นเกษตรกรก็จะปลูกยางพารากันเป็นหลัก แต่เมื่อราคายางพาราลดลง เริ่มมีปัญหาคะทบถึงความจำเป็นอยู่และผลตอบแทนที่ได้จากยางพาราเริ่มลดลง พื้นที่ที่เป็นการปลูกยางพาราเริ่มปรับเปลี่ยนเป็นปลูกพืชชนิดอื่น

2.1.3 ด้านการตรวจสอบ

การประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพาราพื้นที่ปลูกยางพาราเริ่มลดน้อยลง และมีการโค่นยางพารามากขึ้น ผลมาจากในเรื่องราคาที่ย่ำแย่ แต่ก็ทำให้เกษตรกรมีความใส่ใจดูแลสวนยางพาราให้มีคุณภาพมากขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มราคาให้แก่ผลผลิตที่ได้

2.1.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไข

เกษตรกรมีการใช้พื้นที่ว่างให้เกิดประโยชน์โดยการปลูกพืชชนิดอื่นมีทิศทางในเรื่องของราคาและในเรื่องของโอกาสที่ดีกว่า และหน่วยการที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนในการพัฒนาอาชีพที่มีอยู่และให้รู้ถึงการลดต้นทุน การพัฒนาผลผลิตและการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์

2.2 เจ็อนไขผลกระทบในปัจจุบันของอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี สรุปได้ดังนี้

2.2.1 ด้านการเมือง

ผลการวิเคราะห์ทางการเมืองของสมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.53$) เมื่อพิจารณาระดับผลการวิเคราะห์ทางการเมืองของสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการเมือง อันดับที่ 1 ด้านการเปลี่ยนแปลงอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$) อันดับที่ 2 ด้านการลดต้นทุน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.53$) อันดับที่ 3 ด้านการตลาด อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.50$) และสุดท้ายอันดับที่ 4 ด้านการมีอาชีพเสริมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.42$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเจ็อนไขผลกระทบในปัจจุบันของอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทางการเมือง เป็นรายด้านโดยเรียงตามลำดับ พบว่า

ลำดับที่ 1 ด้านการเปลี่ยนแปลงอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ รัฐบาลมีการสนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนอาชีพต่อสถานการณ์และความเหมาะสม ($\bar{X} = 2.69$) และมีการส่งเสริมให้ปรับเปลี่ยนอาชีพอื่นแทน เช่น ค่าขาย รับจ้าง เป็นต้น ($\bar{X} = 2.65$) ตามลำดับ

ลำดับที่ 2 ด้านการลดต้นทุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.53$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มาตรการ

การช่วยเหลือของรัฐบาลแก่เกษตรกรชาวสวนยางพาราเป็นไปตามแผน เช่น โดยการให้ปุ๋ย เป็นต้น ($\bar{X} = 2.62$) ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ นโยบายในการส่งเสริมเรื่องการลดต้นทุนของเกษตรกรชาวสวนยางพารามีความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.55$) และนโยบายสนับสนุนเกษตรกรเก็บสต็อกยางพารามีทิศทางที่มากขึ้น ($\bar{X} = 2.44$) ตามลำดับ

ลำดับที่ 3 ด้านการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.50$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การแทรกแซงราคายางพาราของรัฐบาลมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 2.71$) ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ราคายางพาราที่ได้รับต่ำกว่าท้องตลาด ($\bar{X} = 2.59$) การปฏิบัติงานในการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาลในด้านการขายผลผลิตของเกษตรกรมีเพียงพอ ($\bar{X} = 2.55$) องค์กรสวนยางตั้งจุดรับซื้อยางพาราจากเกษตรกรในการประกันราคามีความเหมาะสม ($\bar{X} = 2.54$) เกษตรกรมีสิทธิ์ในการต่อรองราคาปริมาณและคุณภาพของผลผลิตกับรัฐบาล ($\bar{X} = 2.44$) และการวางแผนในด้านการส่งออกยางพารามีความเหมาะสม ($\bar{X} = 2.17$) ตามลำดับ

ลำดับที่ 4 ด้านการมีอาชีพเสริม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.42$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การส่งเสริมของรัฐบาลในการพัฒนาการแปรรูปยางพารา ($\bar{X} = 2.54$) รัฐบาลออกมาตรการช่วยเหลือในการงบประมาณในการปรับปรุงและสนับสนุนให้ปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน ($\bar{X} = 2.37$) และการส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนโครงสร้างสวนอย่างยั่งยืนอย่างจริงจัง เช่น การส่งเสริมปลูกพืชเศรษฐกิจในสวนยางพารา เป็นต้น ($\bar{X} = 2.35$) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านการเมือง สรุปได้ว่า เป็นผลมาจากนโยบายที่เปลี่ยนไปในแต่ละรุ่นโดยความไม่แน่นอนของนโยบายรัฐบาล และตัวแทนของรัฐที่เป็นผู้เชื่อมต่อระหว่างนโยบายกับผู้ปฏิบัติมีน้อยและมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง อีกทั้งความเสียเปรียบในเรื่องศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่มีการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

2.2.2 ด้านเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$) เมื่อพิจารณาระดับผลการวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าทางด้านเศรษฐกิจ อันดับที่ 1 ด้านการเปลี่ยนแปลงอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) อันดับที่ 2 ด้านการมีอาชีพเสริม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.55$) อันดับที่ 3 ด้านการลดต้นทุน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.42$) และสุดท้ายอันดับที่ 4 ด้านการตลาด อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.19$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเงื่อนไขผลกระทบในปัจจุบันของอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทางด้านเศรษฐกิจ เป็นรายด้านโดยเรียงตามลำดับ พบว่า

ลำดับที่ 1 ด้านการเปลี่ยนแปลงอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงอาชีพและรายได้ ($\bar{X} = 2.84$) และมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพอื่นๆ ตามภาวะเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 2.82$) ตามลำดับ

ลำดับที่ 2 ด้านการมีอาชีพเสริม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.55$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ รายได้จากประกอบอาชีพเสริมนอกเหนือจากการทำสวนยางพารามีความมั่นคง ($\bar{X} = 2.82$) ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ มีการสร้างอาชีพเสริมนอกเหนือจากการประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพารา ($\bar{X} = 2.47$) และมีการเลือกปลูกพืชแซมยางพารามีมากขึ้น เช่น สับปะรด ข้าวไร่ ข้าวโพดหวาน ถั่วฝักยาว หน่ออาหารสัตว์ อ้อย เป็นต้น ($\bar{X} = 2.38$) ตามลำดับ

ลำดับที่ 3 ด้านการลดต้นทุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.42$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เน้นการส่งออกเป็นหลัก โดยการขายวัตถุดิบเป็นต้นน้ำโดยไม่มีการแปรรูปใช้ภายในประเทศที่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.48$) และควรมีการปรับปรุง โดยเน้นการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในการส่งออกภายในประเทศแทนการส่งออกนอกประเทศ ($\bar{X} = 2.36$) ตามลำดับ

ลำดับที่ 4 ด้านการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.19$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ระบบการค้ายางพาราในประเทศควรวางแผนให้มีความเป็นธรรมต่อเกษตรกรชาวสวนยางพารา ($\bar{X} = 2.37$) ปัจจัยทางเศรษฐกิจโลกส่งผลกระทบต่อราคายางพารามีความผันผวน ($\bar{X} = 2.14$) และราคายางพารามีการผันผวนตลอดเวลา ($\bar{X} = 2.07$) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สรุปได้ว่า จากสภาวะยางพาราที่เปลี่ยนแปลงส่งผลทำให้เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปและพยายามลดพื้นที่ในการปลูกยางพาราเพื่อควบคุมปริมาณยางพาราล้นตลาด ทำให้ส่งผลกระทบต่อราคาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่ลงของเกษตรกรชาวสวนยาง

2.2.3 ด้านสังคม

ผลการวิเคราะห์ทางด้านสังคมของสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.59$) เมื่อพิจารณาระดับผลการวิเคราะห์ทางด้านสังคมของสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรายด้าน พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าทางด้านสังคม อันดับที่ 1 ด้านการเปลี่ยนแปลงอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$) อันดับที่ 2 ด้านการมีอาชีพเสริม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$) อันดับที่ 3 ด้านการลดต้นทุน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.55$) และสุดท้ายอันดับที่ 4 ด้านการตลาด อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.42$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเงื่อนไขผลกระทบในปัจจุบันของอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทางด้านสังคม เป็นรายด้านโดยเรียงตามลำดับ พบว่า

ลำดับที่ 1 ด้านการเปลี่ยนแปลงอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพเมื่อเกิดภาวะราคายางพาราลดลง ($\bar{X} = 2.82$) และมีการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอาชีพใหม่ให้เกิดขึ้นในชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์สินค้าต่างๆ เป็นต้น ($\bar{X} = 2.68$) ตามลำดับ

ลำดับที่ 2 ด้านการมีอาชีพเสริม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ รายได้จากการประกอบอาชีพเสริมนอกเหนือจากการประกอบอาชีพสวนยางพาราส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของเกษตรกร ($\bar{X} = 2.73$) และเกษตรกรชาวสวนยางพาราเสริมรายได้โดยการเลี้ยงสัตว์ควบคู่กับการทำสวนยาง เช่น แพะ แกะ สัตว์ปีก เป็นต้น ($\bar{X} = 2.61$) ตามลำดับ

ลำดับที่ 3 ด้านการลดต้นทุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.55$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ลดต้นทุนค่ากรีดยางลงด้วยการวางแผนกรีดเอง ($\bar{X} = 2.66$) และควรมีการลดพื้นที่การปลูกยางพาราในปัจจุบัน ($\bar{X} = 2.64$) ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เกษตรกรชาวสวนยางพาราได้รับความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนในการทำสวนยางพาราที่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.53$) และการเลือกพื้นที่ปลูกยางพาราควรมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 2.37$) ตามลำดับ

ลำดับที่ 4 ด้านการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.42$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ มีการรวมกลุ่มของสมาชิกในการขายผลผลิต เพื่อให้ผู้ซื้อมารับผลผลิตเอง ($\bar{X} = 2.54$) ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ($\bar{X} = 2.44$) จุดรับซื้อยางพารามีเพียงพอกับความต้องการของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ($\bar{X} = 2.36$) และราคายางปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้พ่อค้ารับซื้อยางพาราขาดความเชื่อมั่นจึงกดราคาซื้อให้ต่ำลงเพื่อลดความเสี่ยง ($\bar{X} = 2.35$) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านสังคม สรุปได้ว่า ผลกระทบจากเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับกำลังซื้อต่าง ๆ และการจับจ่ายใช้สอยก็ต้องลดลงทำให้เกิดปัญหากระทบด้านคุณภาพชีวิต การใช้แรงงานเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพาราและโอกาสที่จะมีปัญหา

เกี่ยวกับแรงงานกริตยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปัจจุบันคนที่เป็นตัวหลักในการทำอาชีพเริ่มจะหมดไป อีกทั้งคนสืบทอดจะไม่ค่อยมีทักษะในการประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยาง

2.2.4 ด้านเทคโนโลยี

ผลการวิเคราะห์ทางด้านเทคโนโลยีของสมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) เมื่อพิจารณาระดับผลการวิเคราะห์ทางด้านเทคโนโลยีของสมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นทางด้านเทคโนโลยี อันดับที่ 1 ด้านการเปลี่ยนแปลงอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.89$) อันดับที่ 2 การลดต้นทุน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81$) และด้านการมีอาชีพเสริม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81$) และอันดับที่ 3 ด้านการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเงื่อนไขผลกระทบในปัจจุบันของอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทางด้านเทคโนโลยี เป็นรายด้านโดยเรียงตามลำดับ พบว่า

ลำดับที่ 1 ด้านการเปลี่ยนแปลงอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.89$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากเกษตรกรชาวสวนยางพารา เช่น เป็นผู้ค้าจากผลิตภัณฑ์ยางพารา เป็นต้น ($\bar{X} = 2.92$) และนำความรู้ด้านเทคโนโลยีปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับอาชีพตามสถานการณ์ปัจจุบันต่อไป ($\bar{X} = 2.87$) ตามลำดับ

ลำดับที่ 2 ด้านการลดต้นทุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ยางพารา ($\bar{X} = 2.85$) และการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการผลิตยางพารามีความก้าวหน้ามากขึ้น ($\bar{X} = 2.77$) ตามลำดับ

ลำดับที่ 2 ด้านการมีอาชีพเสริม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากยางพารา ($\bar{X} = 2.83$) และมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสร้างมูลค่าให้แก่ยางพารา ($\bar{X} = 2.79$) ตามลำดับ

ลำดับที่ 3 ด้านการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการวางแผนในการพัฒนาด้านบุคคลและการกำหนดมาตรฐานอุตสาหกรรมให้มากขึ้น ($\bar{X} = 2.73$) และมีการผลักดันด้านอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพาราในภูมิภาคให้มากขึ้น ($\bar{X} = 2.64$) ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ยางสำเร็จรูป (ล้อยาง) ในขณะนี้มากกว่าความต้องการของตลาด

($\bar{X} = 2.55$) และเน้นการขับเคลื่อนและส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพาราอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.53$) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านเทคโนโลยี สรุปได้ว่า ปัจจุบันเกษตรกรชาวสวนยางพาราใช้เทคโนโลยีในระบบการผลิตแบบดั้งเดิม อีกทั้งกรอบในการเข้าถึงเทคโนโลยีของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเข้าถึงได้ยากโดยเงื่อนไขความเป็นสถาบันปีกแผ่นของเกษตรกรที่จะต้องมีความเข้มแข็งเป็นอย่างมาก ทำให้เทคโนโลยีในการผลิตค่อนข้างมีน้อยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ทำให้ราคายางพารามีความผันผวนและมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัญหาราคายางตกต่ำส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยาง ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยาง และการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เนื่องจากราคายางพาราตกต่ำ สรุปได้ดังนี้

2.3.1 ปัจจัยที่ทำให้ราคายางพารามีความผันผวนและมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

การเคลื่อนไหวของราคายางพาราสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ส่งผลต่ออุปสงค์อุปทานและผลผลิตมากเกินต่อความต้องการซื้อน้อยลง การสต็อกยางพารามีปริมาณสูงขึ้นและแนวโน้มในอนาคตก็ยังคงเพิ่มขึ้นทำให้ผู้ขายยางของโลกชะลอการซื้อเพื่อรอดูราคาในอนาคต การที่ปริมาณสต็อกยางพาราเพิ่มขึ้นทั้งในและต่างประเทศถือเป็นปัจจัยลบที่ส่งผลต่อราคายางพาราไทย การขยายพื้นที่เพาะปลูกยางพาราจะทำให้ผลผลิตล้นตลาดและกดดันให้ราคายางพาราไม่สามารถปรับตัวสูงขึ้นได้ ฤดูกาลและความผิดปกติของสภาพอากาศเป็นอุปสรรคต่อการกรีดยางพารา ส่งผลกระทบต่อผลผลิตและราคายางพาราด้วย ราคาน้ำมันดิบ การโค่นต้นยางพารามีเพิ่มขึ้น การเคลื่อนย้ายแรงงาน และมาตรการของรัฐบาลในช่วงที่ราคายางพาราลดลงทำให้เกษตรกรชาวสวนยางพาราได้รับความเดือดร้อน รัฐบาลจึงมีนโยบายแทรกแซงพุงราคายางพารา แต่ราคายังไม่เพิ่มสูงขึ้นมากนัก

2.3.2 ปัญหาราคายางพาราลดลงส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาราคายางพาราลดลงส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานและคุณภาพชีวิต ขาดรายได้ในการจุนเจือครอบครัวเนื่องจากเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีการวางแผนในการใช้จ่าย

2.3.3 ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยาง

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยางแค่เฉพาะบางพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ แต่ไม่ได้เป็นปัญหาหลัก ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นห่วงในชีวิตและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรเก็บเกี่ยวที่ต้องเปลี่ยนช่วงเวลาในการกรีดยางพารา

2.3.4 การปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เนื่องจากราคายางพาราลดลง

การปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เนื่องจากราคายางพาราลดลงเกษตรกรต้องปรับตัวเองโดยใช้จ่ายอย่างประหยัด มีการลดต้นทุน และประกอบอาชีพเสริมโดยการปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน ซึ่งเกษตรกรชาวสวนยางพาราต้องมีการปรับตัวและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นอย่างมากเพื่อให้อยู่รอดและอยู่ได้อย่างยั่งยืน

3. การปรับตัวของเกษตรกรในการบริหารจัดการอาชีพชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.1 การปรับตัวของเกษตรกรในการบริหารจัดการอาชีพชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การปรับตัวของเกษตรกรในการบริหารจัดการอาชีพชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตลาด ด้านการลดต้นทุน ด้านการมีอาชีพเสริม และด้านการเปลี่ยนแปลงอาชีพ สรุปได้ดังนี้

3.1.1 ด้านการตลาด

ด้านการตลาดต้องมีการเรียนรู้หลักการตลาดเพิ่มขึ้น เปลี่ยนแปลงวิธีการให้มีรายได้สูงขึ้น และต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อส่งออกผลผลิตสามารถที่จะต่อรองราคาที่เป็นธรรม

3.1.2 ด้านการลดต้นทุน

ด้านการลดต้นทุนสามารถทำได้หลากหลาย ลดต้นทุนการผลิต ทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ มีนโยบายเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำโดยภาครัฐให้ทุนแก่เกษตรกร จะต้องมียอดต้นทุนในเรื่องของแรงงาน ซึ่งสามารถใช้แรงงานในครัวเรือนได้ไม่จำเป็นต้องมีการจ้าง และการปลูกพืชแซมเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ในครัวเรือน

3.1.3 ด้านการมีอาชีพเสริม

ด้านการมีอาชีพเสริมต้องให้ความสำคัญและสนใจในการปลูกพืชแซมหรือพืชเสริม ปลูกทดแทนให้มากกว่า เป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และทำประมงเลี้ยงสัตว์หรืออาชีพอื่นที่แต่ละคนสามารถเรียนรู้ได้

3.1.4 ด้านการเปลี่ยนแปลงอาชีพ

ด้านการเปลี่ยนแปลงของเกษตรกรมีเพียงบางส่วนที่ปรับเปลี่ยนอาชีพ โดยไม่ส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพแต่ส่งเสริมการปลูกพืชเสริมเข้าไป โดยจะเปลี่ยนจากการประกอบอาชีพยางพาราเปลี่ยนเป็นสวนทุเรียน มะพร้าว ปาล์ม และเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเกษตรกรที่เลือกเปลี่ยนอาชีพไปเกิดเงื่อนไข (1) ที่ทำกิน และ(2) มีทางเลือกที่ดีกว่า แต่ก็มีส่วนที่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพารา

3.2 ข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ทางอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางในปัจจุบัน

มุมมองของเกษตรกรชาวสวนยางพาราถ้ายึดประกอบอาชีพอยู่ก็ต้องปรับตัวบริหารจัดการดูแลสวน การปรับลดต้นทุนโดยไม่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตของการดูแลสวนยางพาราให้ถูกวิธีและต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐบาลที่ให้การส่งเสริมซึ่งต้องให้ความร่วมมือและใส่ใจ ถ้าสามารถรวมกันได้ก็จะมีประโยชน์และเป็นเอกภาพมากขึ้นในการถ่ายทอดให้ข้อมูลการดูแลเกษตรกรน่าจะไปในทิศทางที่ดีและทั่วถึง ดังนั้นต้องมีการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเพื่อให้หน่วยงานรัฐบาลเข้าไปช่วยเหลือได้ตรงจุดในตัวเกษตรกร ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดูแลความเป็นเอกภาพในหน่วยงานของรัฐบาล โดยผ่านการปกครองในจังหวัดหรืออำเภอเข้าทำงานร่วมกับการยางแห่งประเทศไทย สำนักงานการเกษตรต้องมีการส่งเสริมอย่างจริงจังและต้องผ่านทางด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เห็นชัดก็ต้องร่วมกันดำเนินการในด้านการตลาดและดูแลผลผลิตให้เป็นระบบน่าจะเป็นรูปแบบอยู่ในระบบ ถ้าต่างคนต่างดำเนินงานจะเป็นไปได้ยาก จะไม่ประสบผลสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมาย

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ได้ดังนี้

1. สถานการณ์ทางอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางระหว่างปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2551 - 2560 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 สถานการณ์ทางอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางระหว่างปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2551 - 2560 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์ทางอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางระหว่างปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2551 - 2560 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการตรวจสอบ และด้านการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1.1.1 ด้านการวางแผน เกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่วางแผนการปลูกเป็นพืชเชิงเดี่ยวจากราคาที่ตอบสนองและความต้องการยางพาราที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีการขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้น แต่เมื่อราคาลดลงเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนวิธีโดยวางแผนปลูกพืชแซมในสวนยางพาราเพื่อเป็นทางเลือกในการเพิ่มรายได้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวงจรการบริหารคุณภาพ PDCA ของวรภัทร์ ภูเจริญ (2544, น. 36-45) กล่าวว่า การวางแผน (Plan) หมายถึงการกำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน วิธีการ และขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายในการวางแผนจะต้องทำความเข้าใจกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

1.1.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน จากราคาที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้เป็นสิ่งจูงใจในการปลูกยางพารามากขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเมื่อราคายางพาราสูงขึ้นเกษตรกรก็จะปลูกยางพารากันเป็นหลัก แต่เมื่อราคายางพาราลดลง เริ่มมีปัญหาคะทบถึงความเป็นอยู่และผลตอบแทนที่ได้จากยางพาราเริ่มลดลง พื้นที่ที่เป็นการปลูกยางพาราเริ่มปรับเปลี่ยนเป็นปลูกพืชชนิดอื่น สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวงจรการบริหารคุณภาพ PDCA ของวรภัทร์ ภูเจริญ (2544, น. 36-45) กล่าวว่า การปฏิบัติตามแผน (Do) หมายถึง การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติงานใด ๆ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลและเงื่อนไขต่าง ๆ ของสภาพงานที่เกี่ยวข้องเสียก่อน ในกรณีที่เป็นงานประจำเคยปฏิบัติหรือเป็นงานเล็กอาจใช้วิธีการเรียนรู้ศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง

1.1.3 ด้านการตรวจสอบ การประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพื้นที่ปลูกยางพาราเริ่มลดน้อยลง และมีการโค่นยางพารามากขึ้น ผลมาจากในเรื่องราคาที่ลดลง แต่ก็ทำให้เกษตรกรมีความใส่ใจดูแลสวนยางพาราให้มีคุณภาพมากขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มราคาให้แก่ผลผลิตที่ได้

สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวงจรการบริหารคุณภาพ PDCA ของวรภัทร์ ภูเจริญ (2544, น. 36-45) กล่าวว่า การตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) การตรวจสอบหรือการประเมินเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อประเมินผลว่ามีการปฏิบัติงานตามแผนหรือไม่ มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติหรือไม่ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญเนื่องจากในการดำเนินงานใด ๆ มักจะเกิดปัญหาแทรกซ้อนที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนอยู่เสมอซึ่งเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการทำงาน การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินปัญหาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่กระทำควบคู่ไปกับการดำเนินงานเพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพของการดำเนินงานต่อไป

1.1.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไข เกษตรกรมีการใช้พื้นที่ว่างให้เกิดประโยชน์โดยการปลูกพืชชนิดอื่นมีทิศทางในเรื่องของราคาและในเรื่องของโอกาสที่ดีกว่า และหน่วยการที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนในการพัฒนาอาชีพที่มีอยู่และให้รู้ถึงการลดต้นทุน การพัฒนาผลผลิตและการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวงจรการบริหารคุณภาพ PDCA ของวรภัทร์ ภูเจริญ (2544, น. 36-45) กล่าวว่า การปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Act) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบแล้ว การปรับปรุงอาจเป็นการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเฉพาะหน้า หรือการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเดิม การปรับปรุงอาจนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงานที่ต่างจากเดิม

1.2 เจื่อนไขผลกระทบในปัจจุบันของอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เจื่อนไขผลกระทบในปัจจุบันของอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี ดังนี้

1.2.1 ด้านการเมือง เป็นผลมาจากนโยบายที่เปลี่ยนไปในแต่ละรุ่นโดยความไม่แน่นอนของนโยบายรัฐบาล และตัวแทนของรัฐบาลที่เป็นผู้เชื่อมต่อนโยบายกับผู้ปฏิบัติมีน้อยและมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง อีกทั้งความเสียเปรียบในเรื่องศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่มีการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับยางพาราของคณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ (2555, น. 11) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางการเมืองมีผลต่อเกษตรกรชาวสวนยางมาตลอดกว่า 20 ปี ในด้านการขึ้นนำ ส่งเสริม สนับสนุน แก้ปัญหาเกษตรกรชาวสวนยางในด้านต่าง ๆ และนโยบายรัฐมีผลกระทบต่อตลาดยางและราคายางรัฐบาลได้ให้ความสำคัญเรื่องยางพาราที่เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศและเกษตรกรชาวสวนยางโดยมีการออกนโยบายต่าง ๆ และยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับยางพาราของปรีดี สีสานเศรษฐวงศ์ (2556) กล่าวว่า รัฐบาลมีการออกนโยบายแก้ไขปัญหาวิกฤติราคายางหลายครั้ง ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2535 ถึง

ปัจจุบัน ทั้งการแทรกแซงราคาขาย การส่งเสริม เกษตรกรชาวสวนยางรวมตัวเป็นสหกรณ์กองทุนสวนยาง พัฒนาการแปรรูป การจำหน่ายเพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางสามารถพึ่งพาตนเองได้ การจัดตั้งองค์กรยางระหว่างประเทศในการดูแลเสถียรภาพราคาขาย การมีนโยบายสนับสนุนเกษตรกรเก็บสต็อกยาง ซึ่งจากการส่งเสริมของรัฐที่มีต่อยางพาราในด้านต่าง ๆ สหกรณ์กองทุนสวนยางซึ่งเป็นองค์กรของเกษตรกรชาวสวนยางควรจะมีคามเข้มแข็ง เป็นที่พึ่งให้แก่สมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางได้อย่างมั่นคง แต่ปัญหาที่พบ คือ เมื่อเกิดวิกฤตราคาขายตกต่ำ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2551 และเดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 กลุ่มเกษตรกรชาวสวนยาง องค์กรชาวสวนยางได้รวมตัวเรียกร้องให้รัฐบาลออกมาตรการช่วยเหลือสะท้อนถึงเกษตรกรชาวสวนยาง องค์กรเกษตรกรชาวสวนยางไม่มีความเข้มแข็งและความมั่นคงในอาชีพ

1.2.2 ด้านเศรษฐกิจ จากสภาวะยางพาราที่เปลี่ยนแปลงส่งผลทำให้เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปและพยายามลดพื้นที่ในการปลูกยางพาราเพื่อควบคุมปริมาณยางพาราล้นตลาด ทำให้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่ลงของเกษตรกรชาวสวนยางพารา สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับยางพาราของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552, น.4) กล่าวว่า ปัญหาสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาขายและเกษตรกรชาวสวนยาง ระบบการค้าภายในประเทศที่ไม่เป็นธรรมต่อเกษตรกรชาวสวนยางราคาขายที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีความผันผวนของราคาขายสูง บางครั้งเกิดวิกฤติเศรษฐกิจส่งผลให้ราคาขายตกต่ำที่ส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกรชาวสวนยาง

1.2.3 ด้านสังคม ผลกระทบจากเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับกำลังซื้อต่าง ๆ และการจับจ่ายใช้สอยก็ต้องลดลงทำให้เกิดปัญหากระทบด้านคุณภาพชีวิต การใช้แรงงานเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพาราและโอกาสที่จะมีปัญหาเกี่ยวกับแรงงานกรีดยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปัจจุบันคนที่เป็นตัวหลักในการทำอาชีพเริ่มจะหมดไป อีกทั้งบุคคลที่จะสืบทอดจะไม่ค่อยมีทักษะในการประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพารา สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับยางพาราของปรีดี ลิลาเศรษฐวงศ์ (2556) กล่าวว่า ปัญหาเกษตรกรชาวสวนยางที่นิยมปลูกยางโดยไม่มีความรู้ บางพื้นที่ไม่เหมาะสมในการปลูกยาง ส่งผลต่อความเติบโตของต้นยางพารา และมีผลผลิตต่ำกว่าเขตที่เหมาะสม ปัญหาการเปิดกรีดยางก่อนเวลาอันควร เกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยการผลิตยางเป็นการผลิตแบบครอบครัว ใช้ระบบกรีดยางที่มีจำนวนครั้งในการกรีดยางมาก ทำให้ผลผลิตยางรวมจากสวนยางน้อยกว่าระบบกรีดยางห่างของสวนยางขนาดใหญ่ ส่งผลให้ต้นทุนต่อกิโลกรัมสูงขึ้นเป็นปัญหาของเกษตรกรชาวสวนยางรายย่อย ที่ขาดความรู้ ทำให้กำไรที่เกษตรกรควรจะได้รับจากผลผลิตลดน้อยลงด้วย เมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยางรายย่อยได้ง่าย

1.2.4 ด้านเทคโนโลยี ปัจจุบันเกษตรกรชาวสวนยางใช้เทคโนโลยีในระบบการผลิตแบบดั้งเดิม อีกทั้งกรอบในการเข้าถึงเทคโนโลยีของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเข้าถึงได้ยากโดยเงื่อนไขความเป็นสถาบันปีกแผ่นของเกษตรกรที่จะต้องมีความเข้มแข็งเป็นอย่างมาก ทำให้เทคโนโลยีในการผลิตค่อนข้างมีน้อยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับยางพาราของบวร วงศ์สินอุดม (2559) กล่าวว่า สัดส่วนการใช้ยางพาราในประเทศยังมีสัดส่วนไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณการผลิตและการส่งออกยางพารา ดังนั้น การส่งเสริมการค้าและการเรื่องมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาด้านบุคลากรและเทคโนโลยี จึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมยางของประเทศ

1.3 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ทำให้ราคายางพารามีความผันผวนและมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัญหาราคายางตกต่ำส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยางพารา ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยางพารา และการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เนื่องจากราคายางพาราตกต่ำ ดังนี้

1.3.1 ปัจจัยที่ทำให้ราคายางพารามีความผันผวนและมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง การเคลื่อนไหวของราคายางพาราสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญส่งผลต่ออุปสงค์อุปทานและผลผลิตมากเกินต่อความต้องการซื้อน้อยลง การสต็อกยางพารามีปริมาณสูงขึ้นและแนวโน้มในอนาคตก็ยังคงเพิ่มขึ้นทำให้ผู้ใช้ยางของโลกชะลอการซื้อเพื่อรอดูราคาในอนาคตการที่ปริมาณสต็อกยางพาราเพิ่มขึ้นทั้งในและต่างประเทศถือเป็นปัจจัยลบที่ส่งผลกระทบต่อราคายางพาราไทย การขยายพื้นที่เพาะปลูกยางพาราจะทำให้ผลผลิตล้นตลาดและกดดันให้ราคายางพาราไม่สามารถปรับตัวสูงขึ้นได้ ฤดูกาลและความผิดปกติของสภาพอากาศเป็นอุปสรรคต่อการกรีดยางพาราส่งผลกระทบต่อผลผลิตและราคายางพาราด้วย ราคาน้ำมันดิบ การโค่นต้นยางพารามีเพิ่มขึ้น การเคลื่อนย้ายแรงงาน และมาตรการของรัฐบาลในช่วงที่ราคายางพาราลดลงทำให้เกษตรกรชาวสวนยางพาราได้รับความเดือดร้อน รัฐบาลจึงมีนโยบายแทรกแซงพยุงราคายางพารา แต่ราคายังไม่เพิ่มสูงขึ้นมากนัก สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับยางพาราของสำนักงานสถิติจังหวัดนราธิวาส/ปัตตานี/ยะลา/สงขลา/สตูล (2558, น. 17) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อราคายาง ได้แก่ (1) เศรษฐกิจโลก โดยดูจากอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศสหรัฐอเมริกา EU ญี่ปุ่น และประเทศกลุ่ม BRICS ประกอบด้วย บราซิล รัสเซียอินเดีย จีน และแอฟริกาใต้ 5 ประเทศ รวมทั้งกลุ่มประเทศ

อาเซียน ปรับตัวลดลงจากที่เคยคาดการณ์ไว้ (2) สต็อกยางของผู้ใช้รายใหญ่ของโลก เช่น จีน และ ญี่ปุ่น ยังมีเก็บอยู่มาก (3) ผลผลิตยางสำเร็จรูป (ล้อยาง) ในขณะนี้มากกว่าความต้องการของ ตลาด (4) ราคาน้ำมันและค่าเงินบาทมีแนวโน้มผันผวน ทำให้ถูกมองว่าการใช้ยางสังเคราะห์มีความ เสี่ยงด้านราคาน้อยกว่ายางธรรมชาติ (5) ตลาดซื้อขายยางล่วงหน้าหดตัวตามภาวะตลาดหุ้น (6) ผู้ประกอบการยังไม่เร่งซื้อ เพราะยังมียางอยู่ในสต็อก และ (7) ราคายางปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง พ่อค้ารับซื้อยางขาดความเชื่อมั่นจึงกดราคารับซื้อให้ต่ำลงเพื่อลดความเสี่ยง

1.3.2 ปัญหาราคายางลดลงส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานและคุณภาพชีวิต ขาดรายได้ในการจุน เจือครอบครัวเนื่องจากเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีการวางแผนในการใช้จ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวรรณ มณีบุตร (2559) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรชาวสวน ยางตอนโยบายแก้ปัญหาความเดือดร้อน เนื่องจากราคายางพาราตกต่ำ กรณีศึกษา : ตำบลเขาต่อ อำเภอลำปลายงะยา จังหวัดกระบี่ พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมี ความคิดเห็น แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากรายได้เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้มีเงินมาจุนเจือครอบครัว ใช้จ่าย ในชีวิตประจำวันและเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อราคายางพาราตกต่ำทำให้มีรายได้น้อยตามไปด้วย ย่อมทำให้เกษตรกรชาวสวนยางได้รับความเดือดร้อน

1.3.3 ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อ เกษตรกรชาวสวนยางโดยเฉพาะบางพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ แต่ไม่ได้เป็นปัญหาหลัก ส่วนใหญ่เกษตรกร เป็นห่วงในชีวิตและส่งผลต่อพฤติกรรมที่เก็บเกี่ยวที่ต้องเปลี่ยนช่วงเวลาในการกรีดยางพาราทำให้มี รายได้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ลดลง สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับ ยางพาราของวิไลวัลย์ แก้วดาทิพย์ (2557, น. 6-7) กล่าวว่า ปัญหาความไม่สงบพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เดิมมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นบ้างแต่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในปี พ.ศ. 2547 จนกระทั่งปัจจุบันนี้ปัญหาดังกล่าวในสามจังหวัดชายแดนใต้ทำให้ชาวสวนยางพารามีภาวะ เศรษฐกิจตกต่ำอย่างเห็นได้ชัด จากการศึกษาวิจัยของชูต้า แก้วละเอียด (2551) ได้เปรียบเทียบ ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของชาวสวนยางช่วงก่อนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบและช่วงกำลังเกิด เหตุการณ์ความไม่สงบพบว่า ชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรายได้จากการขายยางในแต่ละ วันลดน้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับแต่ก่อนที่ไม่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบมี อีกทั้งยังประสบปัญหา เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ ของเกษตรกรชาวสวนยางคือ เมื่อเกิดเหตุการณ์ทำให้เกษตรกรไม่สามารถออกไปกรีดยางได้ผลผลิตที่ ได้ก็ลดน้อยลง ประกอบกับการถูกกดราคารายจากพ่อค้าที่รับซื้อในท้องถิ่น ซึ่งต้องมีการแก้ไขร่วมกัน คือ ต้องปรับปรุงคุณภาพของยางให้แห้ง สะอาด ไม่มีสิ่งปนเปื้อน นอกจากนั้นควรมีการตั้งจุดรับซื้อ

ยางในรูปแบบของสหกรณ์ เพื่อจะได้รวบรวมนำส่งโรงงานโดยไม่มี การผ่านพ่อค้าคนกลางและจะต้อง มีการติดตามผลร่วมด้วย

1.3.4 การปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เนื่องจาก ราคาขางพาราตกลงเกษตรกรต้องปรับตัวเองโดยใช้จ่ายอย่างประหยัด มีการลดต้นทุน และประกอบ อาชีพเสริมโดยการปลูกพืชอย่างอื่นทดแทน ซึ่งเกษตรกรชาวสวนยางพาราต้องมีการปรับตัวและ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นอย่างมากเพื่อให้อยู่รอดและอยู่ได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัดดา รัตมีแพทย์ และสุพัตรา ศรีสุวรรณ (2560) ได้วิจัยเรื่องการปลูกพืชเสริมรายได้ในสวนยางพารา ของเกษตรกร อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า พืชที่ปลูกเสริมรายได้ในสวนยางพาราส่วน ใหญ่ เช่น กล้ายต่างๆ พริก มะละกอ ข้าวโพด สับปะรด แตงกวา เป็นต้น พืชที่ใช้ระยะเวลาในการ ดูแลรักษานานที่สุด คือ ทูเรียน พืชที่ใช้ระยะเวลาในการดูแลรักษา น้อยที่สุด คือ แตงกวา พืชที่ให้ผล ผลิตเฉลี่ยมากที่สุด คือ สับปะรด พืชที่สร้างรายได้เฉลี่ยมากที่สุด คือ ขมิ้นชัน โดยพันธุ์พืชที่ปลูกเสริม รายได้เกษตรกรจัดหาจากพื้นที่ใกล้เคียง การเตรียมดินโดยไถพลิกดิน อาศัยน้ำฝน เกษตรกรส่วนใหญ่ ใ้ปุ๋ยเคมีใช้สารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชเป็นส่วนน้อย โรคที่พบส่วนใหญ่เป็นโรคที่เกิด จากเชื้อรา การเก็บเกี่ยวผลผลิตใช้แรงงานในครัวเรือน ผลผลิตส่วนใหญ่จะมีพ่อค้า/แม่ค้ามารับซื้อ เกษตรกรมีแนวโน้มใช้พื้นที่เท่าเดิมในการปลูกพืชเสริมรายได้ เนื่องจากมีพื้นที่จำกัด เกษตรกรเห็นว่าการ ปลูกพืชเสริมรายได้ในสวนยางพารามี ประโยชน์ในการช่วยเพิ่มรายได้

2. การปรับตัวของเกษตรกรในการบริหารจัดการอาชีพชาวสวนยางในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้

2.1 การปรับตัวของเกษตรกรในการบริหารจัดการอาชีพชาวสวนยางในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้

การปรับตัวของเกษตรกรในการบริหารจัดการอาชีพชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตลาด ด้านการลดต้นทุน ด้านการมีอาชีพเสริม และด้าน การเปลี่ยนแปลงอาชีพ ดังนี้

2.1.1 ด้านการตลาด ต้องมีการเรียนรู้หลักการตลาดเพิ่มขึ้น เปลี่ยนแปลงวิธีการให้มี รายได้สูงขึ้น ต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อส่งออกผลผลิตสามารถที่จะต่อรองราคาที่เป็นธรรม และต้องม การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมให้เกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับขางพาราของสุวิทย์ รัต นพงศ์, อธิวิทย์ แดงกนิษฐ์ และอัญญาณี มั่นคง (2556, น. 26) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการซื้อขาย จากเดิมที่มีเพียงการซื้อขายวันต่อวัน โดยขยายการให้บริการไปสู่ตลาดซื้อขายแบบข้อตกลงส่ง มออบจริง (Physical Forward Market) ซึ่งเป็นการตกลงซื้อขายแล้วส่งมอบ ภายใน 7 วัน และใน

อนาคตอันใกล้สถาบันวิจัยยางจะยกระดับตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลงส่งมอบจริงเข้าสู่มาตรฐานสากล โดยพัฒนาทั้งรูปแบบการซื้อขายที่ให้ผู้ซื้อขายกำหนดได้ทั้งราคาและปริมาณที่ต้องการซื้อขายผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพิ่มชนิดสินค้าอย่างเป็นยางแผ่นรมควันชั้น 3 ไม่อัดก้อน ยางแผ่นรมควันชั้น 3 อัดก้อน และยางแท่ง STR 20 และขยายการให้บริการให้ครอบคลุมผู้ซื้อผู้ขายทั้งภายในและต่างประเทศภายใต้ ชื่อ “ตลาดข้อตกลงส่งมอบจริงประเทศไทย (Rubberthai Physical Forward Central Market : Rubberthai PFCM)” และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับยางพาราของหลักชัย กิตติพล (2551, น. 1) กล่าวว่า ยางพาราที่ผ่านมากำลังการผลิตรวมมากกว่าเมื่อปริมาณวัตถุดิบ การขาดแคลนวัตถุดิบยางพาราเนื่องจากบางช่วงไม่มีวัตถุดิบป้อนโรงงาน การขาดแคลนแรงงานเนื่องจากผลผลิตยางพาราที่มีอยู่จำนวนมากแต่แรงงานปัจจุบันมีไม่เพียงพอราคายางมีความผันผวน และมีการแข่งขันในด้านราคาขายสูงเนื่องจากปัจจัยด้านฤดูกาลค่าเงินบาทแข็งค่า ต้นทุนสินค้าปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งต้นทุนวัตถุดิบการผลิต และต้นทุนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นทุนเชื้อเพลิง ปัญหาด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ปัญหาการขาดเงินทุนหมุนเวียน และปัญหาภัยพิบัติที่ปลอมปนในวัตถุดิบสำหรับยางแท่ง สมาคมยางพาราไทยตระหนักถึงการมีส่วนพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืน

2.1.2 ด้านการลดต้นทุน สามารถทำได้หลากหลาย ลดต้นทุนการผลิต ทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ มีนโยบายเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำโดยภาครัฐให้ทุนแก่เกษตรกร จะต้องมียอดต้นทุนในเรื่องของแรงงาน ซึ่งสามารถใช้แรงงานในครัวเรือนได้ไม่จำเป็นต้องมีการจ้าง ส่งเสริมวิธีการปลูกและใช้ปุ๋ยให้ถูกต้อง และการปลูกพืชแซมเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ในครัวเรือน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับยางพาราของไชยยศ สินเจริญกุล (2559, น. 1) กล่าวว่า การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งทางด้านเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้นโดยการปรับปรุงพันธุ์ยาง ปรับปรุงดิน ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยให้ถูกต้อง และจัดพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกยาง การลดต้นทุนการผลิต การแปลงสวนยางเป็นสวนป่าเพื่อให้ดินกลับมามีสภาพดีขึ้นตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องใช้ปุ๋ยหรือสารเคมีและสามารถสร้างรายได้เสริมจากพื้นที่ว่างเปล่าระหว่างร่องยางเพื่อชดเชยรายได้จากยางพาราและสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับยางพาราของวิไลวัลย์ แก้วตาทิพย์ (2557) กล่าวว่า การเพิ่มรายได้หรือยกระดับทางเศรษฐกิจแก่เกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยมีการปลูกพืชแซมช่วงยางปลูกใหม่หรือก่อนเปิด มักปลูกกล้วยเป็นพืชแซมในสวนยางพารา และในปัจจุบันเป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวาง พบว่ามีรายได้เพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 350 หรือ คิดเป็น 3 เท่า จากรายได้เดิมของครอบครัว

2.1.3 ด้านการมีอาชีพเสริม ต้องให้ความสำคัญและสนใจในการปลูกพืชแซมหรือพืชเสริมปลูกทดแทนให้มากกว่า เป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และทำประมงเลี้ยงสัตว์หรืออาชีพอื่นที่แต่ละคนสามารถเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับอาชีพเสริมของสุนิสา สุชาติ (2550, น. 49-

51) กล่าวว่า เนื่องจากระยะปลูกยาวกว่าที่จะได้กว่าที่จะได้ผลผลิตใช้เวลาประมาณ 7 ปี จึงควรมีการเสริมรายได้ในสวนยางพาราหรือเมื่อสามารถเปิดกรีตได้แล้วนั้น แต่ถ้าเกษตรกรพึ่งพาจากสวนยางเพียงอย่างเดียวอาจจะมีรายได้ที่ไม่แน่นอน โดยเฉพาะฤดูฝนหรือฤดูแล้ง ไม่สามารถกรีตรายได้ จะส่งผลทำให้ไม่มีรายได้ ดังนั้นจึงควรใช้พื้นที่ในสวนยางอย่างเต็มประสิทธิภาพด้วยการเสริมรายได้ในสวนยาง เช่น การปลูกพืชแซมยาง การปลูกพืชร่วมยาง หรือการเลี้ยงสัตว์

2.1.4 ด้านการเปลี่ยนแปลงอาชีพ การเปลี่ยนแปลงของเกษตรกรมีเพียงบางส่วนที่ปรับเปลี่ยนอาชีพ โดยไม่ส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพแต่ส่งเสริมการปลูกพืชเสริมเข้าไป โดยจะเปลี่ยนจากการประกอบอาชีพยางพาราเปลี่ยนเป็นสวนทุเรียน มะพร้าว ปาล์ม และเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเกษตรกรที่เลือกเปลี่ยนอาชีพไปเกิดเงื่อนไข (1) ที่ทำกิน และ(2) มีทางเลือกที่ดีกว่า แต่ก็มีส่วนที่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพารา สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับอาชีพเสริมของสยามอาชีพ (2560) กล่าวว่า การทำเกษตรแบบสวนกระแสจะช่วยให้พืชผลมีราคาไปตามกลไกการตลาดและอาจจะเพิ่มมูลค่าของสินค้าได้ถึงขั้นนั้นเอง ซึ่งการขายพืชผลทางการเกษตรจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขาย หากมีอะไรที่สามารถจะปลูกกินเองได้ ไม่ว่าจะเป็นผักสวนครัว ผลไม้บางชนิด ก็แบ่งที่ดินบางส่วนมาปลูกไว้กิน บางทีอาจมีเหลือถึงขั้นขายและเป็นมูลค่าตอบแทนในอนาคตได้เช่นเดียวกันนั้นเอง อีกทั้งช่องทางหนึ่งที่ไม่ควรพลาดคือ การขาย ก็จะสามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้เช่นเดียวกัน และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับอาชีพเสริมของพลเชษฐ์ ตรีโช (2558) กล่าวว่า นอกจากนี้ยังมีการประกอบอาชีพเสริมนอกภาคการเกษตร ได้แก่ การรับจ้างทั่วไป ขายของในตลาดนัด และรับเหมาก่อสร้าง

2.2 ข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ทางอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางในปัจจุบัน

มุมมองของเกษตรกรชาวสวนยางพาราถ้ายังยึดประกอบอาชีพอยู่ก็ต้องปรับตัวบริหารจัดการดูแลสวน การปรับลดต้นทุนโดยไม่ส่งผลกระทบต่อให้ผลิตภัณฑ์ของการดูแลสวนยางพาราให้ถูกวิธีและต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐบาลที่ให้การส่งเสริมซึ่งต้องให้ความร่วมมือ และใส่ใจ ถ้าสามารถรวมกันได้ก็จะมีประโยชน์และเป็นเอกภาพมากขึ้นในการถ่ายทอดให้ข้อมูลการดูแลเกษตรกรน่าจะไปในทิศทางที่ดีและทั่วถึง ดังนั้นต้องมีการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเพื่อให้หน่วยงานรัฐบาลเข้าไปช่วยเหลือได้ตรงจุดในตัวเกษตรกร ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดูแลความเป็นเอกภาพในหน่วยงานของรัฐบาล โดยผ่านการปกครองในจังหวัดหรืออำเภอเข้าทำงานร่วมกันกับการยางแห่งประเทศไทย สำนักงานการเกษตรต้องมีการส่งเสริมอย่างจริงจังและต้องผ่านทางด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เห็นชัดก็ต้องร่วมกันดำเนินการในด้านการตลาดและดูแลผลผลิตให้เป็นระบบน่าจะเป็นรูปแบบอยู่ในระบบ ถ้าต่างคนต่างดำเนินงานจะเป็นไปได้ยาก จะไม่ประสบความสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมาย สอดคล้องกับ

แนวคิดเกี่ยวกับยางพาราของไชยยศ สินเจริญกุล (2559, น. 1) กล่าวว่า การแก้ปัญหาระยะกลางและระยะยาวอย่างยั่งยืนคือ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งทางด้านเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น และการรวมกลุ่มสร้างองค์กรทั้งในรูปของสหกรณ์หรือการรวมกลุ่มต่าง ๆ เพื่ออำนาจการต่อรอง เชื่อมโยงในลักษณะของคลัสเตอร์โดยภาครัฐได้จัดทำยุทธศาสตร์ยางพาราเพื่อความยั่งยืนมีสาระสำคัญคือ การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันเพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางพัฒนาตนเองได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีสวัสดิการสังคมเช่นเดียวกับผู้ใช้แรงงานหรือพนักงานบริษัททั่วไปรวมทั้งเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายคาร์บอนเครดิต ภายใต้กลไกการพัฒนาที่สะอาดหรือภายใต้การตลาดแบบสมัครใจผ่านมาตรการและแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกร นอกจากนี้รัฐบาลควรลดพื้นที่ปลูกยางที่ไม่เหมาะสมโดยใช้แนวทางธนาคารต้นไม้ให้ชาวสวนยางปลูกไม้เศรษฐกิจชนิดอื่นที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การสนับสนุนการวิจัยพัฒนาและใช้นวัตกรรมเพิ่มมูลค่าให้กับยางพารารวมทั้งการกำหนดมาตรการและสัดส่วนการบังคับใช้ยางพาราและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนจะเป็นแนวทางที่สำคัญในการสร้างความยั่งยืนในอุตสาหกรรมยาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” พบว่า เกษตรกรต้องมีการปรับตัวในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการตลาด การลดต้นทุน การมีอาชีพเสริม และการปรับเปลี่ยนอาชีพ ต้องมีการปรับให้อยู่ให้ได้ทุกอาชีพไม่ใช่เฉพาะอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพาราเพียงอย่างเดียว ยิ่งปัจจุบันเป็นโลกไร้พรมแดนการค้าขาย และการกีดกันมีมากขึ้นส่งผลทำให้มีการปรับตัวโดยอัตโนมัติ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1.1 เกษตรกรควรมีการเรียนรู้หลักการตลาดเพิ่มขึ้น เปลี่ยนแปลงวิธีการให้มีรายได้สูงขึ้นโดยต้องมีการลดต้นทุนในเรื่องของค่าปุ๋ยที่สามารถผลิตเป็นปุ๋ยน้ำชีวภาพ เรื่องของแรงงานซึ่งสามารถใช้แรงงานในครัวเรือนได้ไม่จำเป็นต้องมีการจ้าง และการปลูกพืชแซมเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ในครัวเรือน อีกทั้งต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อส่งออกผลผลิตสามารถที่จะต่อรองราคาที่เป็นธรรม

1.2 เกษตรกรควรมีการใส่ใจการพัฒนาคุณภาพของผลผลิตให้ได้มาตรฐานและให้มีคุณภาพมากขึ้น อีกทั้งหน่วยงานรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้าไป เพื่อดำเนินการในทางตลาดอย่างชัดเจนและสร้างตลาดให้ทั่วถึงสามารถเป็นตลาดที่เกษตรกรจะสามารถนำผลผลิตเข้ามาและนำไปสู่การพัฒนากระบวนการแปรรูปต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับผู้ที่สนใจจะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรพิจารณาข้อเสนอแนะเหล่านี้เพิ่มเติม

2.1 ควรศึกษาการบริหารการผลิตแปรรูปยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เป็นทางเลือกและสามารถเป็นทางเลือกในการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางได้มากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาการปลูกพืชร่วมยางพาราในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสามารถสร้างบุคคลตัวอย่างเกษตรกรดีเด่นในท้องถิ่นให้เป็นต้นแบบแก่ชุมชนต่อไป

Prince of Songkla University
Pattani Campus